

השימוש בזכר השואה בשיח הקיים בחברה הישראלית-

היתרונות, החסרונות, מידת הלגיטימיות וגבולות הגיזרה.

"זכור את אשר-עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים.

אשר קרה בדרך ויזנב בך כל-הנחשלים אחריה ואמה עינה ויגע ולא נרא א-להים ונהיה בהגנים ה' א-להיה לך מכל-איביך מסביב בארץ אשר ה' א-להיה נמן לך נחלה לרשתה תמחה את-זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח " (דברים פרק כה, פסוקים יז-יט)

✓ כיצד זיכרון מעשי עמלק משפיע על התפיסה העצמית של יהודים?

✓ מה מיוחד בסיפור עמלק? מדוע דווקא אותו צריך לזכור?

✓ האם לדעתכם עמלק הוא מקרה פרטי או ייצוג של כל מי שתקף את ישראל לאורך הדורות?

"דומני שהשימוש בדימוי של השואה במסגרת הוויכוח הפנימי בתוך הקבוצות היריבות, בתוך החברה הישראלית, פוגע פעמיים: פעם אחת מוזיל מאוד - מלשון זילות - את זכר השואה ואת קדושת קורבנותיה; ופעם שנייה, קיבלתי הרבה מאוד פניות מצדם של ניצולי שואה, של משפחות ניצולים, לפנות לחברי הבית ולבקש מהם להוציא את השואה בתור סמל, בתור ארגומנט, אפילו בתור חלק מאוצר המלים של הוויכוח הציבורי, מתוך השיח הציבורי בנושאים האלה."

(אברהם בורג, בשבתו כיושב ראש הכנסת)

✓ מה דעתכם על דבריו של בורג אודות שימוש בדימויים מתקופת השואה במסגרת הוויכוח

הפנימי בין קבוצות יריבות בחברה הישראלית?

✓ נסו לחשוב על דוגמאות שמוכיחות את קביעתו.

"משתמשים לפעמים בשואה למטרות פסולות בעיניי, דוגמת הגברת הלאומנות בקרב תלמידי תיכון וחיילים היוצאים למסע למחנות ההשמדה. הם גורמים בכך לזילות שלה, ופוגעים בזכר הנספים ובכבודם של השורדים. צעירים רכים משתתפים במצעד החיים, עטופים בדגל הלאום ולצלילי המנטרה המופרכת "אל נלך כצאן לטבח". כך נמתח קו הסברתי ישיר בין מצבו של העם היהודי בשואה למצבנו כאן ועכשיו בתוך הסכסוך הישראלי-פלסטיני או מול איראן, וזו השוואה שאין לה מקום. ... מדינת ישראל ניכסה לעצמה את השואה, וזו טעות איומה. השואה היא אסון של האנושות כולה, של העולם כולו. אם אנחנו מתיימרים להיות אור לגויים, עלינו להפסיק להפוך את השואה לקרדום לחפור בו. "

(מישל קישקה, קומיקסאי ומלמד במחלקה החזותית בבצלאל. בן לניצולי שואה)

- ✓ באיזו מידה אתם מסכימים או מתנגדים לדבריו של קישקה אודות השימוש בזכר השואה למטרות פסולות?
- ✓ האם יש מטרות שעבורן ראוי ונחוץ לגייס את השואה או להשתמש בה לדעתכם? אם כן- אילו?

"בחירתו החופשית של האדם מאפשרת לו גם לבחור ברע. אנחנו רואים את זה סביבנו, ומהלכים של התפרצות רוע אנושי נורא ברצח עם, מתרחשים גם היום בעולם, ובסביבה הקרובה אלינו. במקום לגייס את האמוציות למחשבת "הכל או לא כלום", ולכפור באפשרות שבכל אחד עלול להסתתר שטן קטן – העמדה המוסרית מחייבת להזכיר לעצמנו תמיד כי גם אנחנו יכולים להפוך ברמות שונות לאנשים רעים, למתעלמים ממצוקת אחרים, למצדיקים את מעשינו באופן מתמיד ללא בחינה מוסרית, ובעיקר – להיזהר. חשוב להדגיש כי עמדה זו מחויבת אף היא להמשיך לשמור על ייחודיות השימוש במילה "שואה" רק למה שהיא מבטאת באמת, כדי שלא להביא לזילות ולרידוד ההתייחסות, אולם היא לא מאפשרת להתעלם מהסכנות הגדולות האורבות למין האנושי. זוהי תביעה מוסרית העולה אף היא מכל מעשי הרצח ההמוניים המתרחשים בעולם. " (הרב יובל שרלו. מתוך ידיעון יסודות , חורף תשע"ט)

- ✓ איזה יתרון לשימוש בזכר השואה בהקשרים אקטואליים אתם מוצאים בדבריו של הרב שרלו?
- ✓ באיזו מידה מצאתם את דבריו נכונים וניתנים ליישום?

לפניכם שתי תמונות המתארות את מקומו של זיכרון השואה בחברה הישראלית. (הימנית מאת יאיר פנחסי והשמאלית מאת שי צ'רקה.)

- ✓ איזו מן התמונות מתארת בעיניכם טוב יותר את המציאות בישראל כיום?
- ✓ כלפי אילו תופעות בחברה הישראלית מביעות התמונות ביקורת?

